

Sygn. akt I ACa 223/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Rak
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa W. M.

przeciwko J. R. (1), D. R. i A. R. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 29 listopada 2016 r. sygn. akt I C 941/16

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. uchyla nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 3 lutego 2016 r., sygn. I Nc 658/15 i powództwo w całości oddala;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 7 217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu;

III. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 15 265 zł (piętnaście tysięcy dwieście sześćdziesiąt pięć złotych) tytułem kosztów sądowych od których pozwani byli zwolnieni.”

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 8 100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 19 663 zł (dziewiętnaście tysięcy sześćset sześćdziesiąt trzy złote) tytułem opłaty od apelacji od której pozwani byli zwolnieni.

SSA Barbara Górczanowska SSA Teresa Rak SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACa 223/17

UZASADNIENIE

W. M. wniósł o nakazanie w postępowaniu nakazowym aby pozwani J. R. (1), D. R. i A. R. (1) zapłacili solidarnie powodowi kwotę 407.067 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, iż jest w posiadaniu weksla wystawionego przez J. R. (1) na zabezpieczenie zawartej w dniu 1 września 2010 r. umowy pożyczki pomiędzy powodem a pozwanymi na kwotę 330.000 zł, za który poręczyły pozwane D. R. i A. R. (1). W związku z niewywiązaniem się przez pozwanych z zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki, powód w dniu 11 maja 2012 roku wypełnił weksel na dochodzoną pozwem kwotę, na którą złożyły się: 330.000 zł należności głównej, 40.920 zł odsetek od udzielonej pożyczki od dnia zawarcia umowy do 31 sierpnia 2011 roku oraz 36.147 zł odsetek liczonych od kwoty stanowiącej sumę powyższych należności od dnia 1 września 2011 r. do dnia 11 maja 2012 r. Termin wykupu weksla oznaczono na 31 grudnia 2012 r. W dniu 17 grudnia 2015 r. powód wezwał pozwanych do wykupu weksla w terminie 3 dni od doręczenia wezwania, pozwani jednak weksla tego nie wykupili.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 3 lutego 2016 r., sygn. I Nc 658/15, Sąd nakazał pozwanym, aby w terminie 2 tygodni od doręczenia nakazu zapłacili solidarnie na rzecz powoda kwotę 407.067 złotych wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 25 stycznia 2016 r. oraz kwotę 12 306 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Pozwani wnieśli zarzuty od nakazu zapłaty, żądając uchylenie nakazu zapłaty i oddalenia powództwa oraz o zasądzenia na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwani podnieśli, iż załączony do pozwu uzupełniony weksel in blanco nie dotyczył stosunku podstawowego, z którego powód wywodzi swoje roszczenie, jak również pozostaje w sprzeczności z treścią kierowanych do pozwanych wezwań do jego wykupu. Odnośnie zaś łączącego strony stosunku podstawowego - umowy pożyczki – pozwani podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia, umowa ta została bowiem zawarta w ramach prowadzonych przez obie strony działalności gospodarczych, co determinuje skrócony, trzyletni termin przedawnienia. Zwrot pożyczki nastąpić miał do dnia 31 sierpnia 2011 r., roszczenie było więc już przedawnione w momencie wniesienia pozwu. Pozwani podnieśli, iż treść uzupełnionego przez powoda weksla in blanco jest sprzeczna z kierowanymi do nich wezwaniami do jego wykupu (odnośnie sumy wekslowej, jak i terminu płatności weksla), jak też zakwestionowali wysokość rzeczywistej kwoty pożyczki, wskazując iż faktycznie otrzymali kwotę 150.000 zł, pozostała zaś kwota miała być im przekazana poprzez sprowadzenie powoda 10 samochodów osobowych, co nigdy nie nastąpiło, a pozwani zadłużenie częściowo spłacili. Pozwani zarzucili również nieprawidłowe, naruszające zakaz anatocyzmu, wyliczenie przez powoda odsetek. Pozwani wskazali, iż weksel in blanco nie zabezpiecza roszczenia z umowy pożyczki, bowiem jego wystawcą jest jedynie J. R. (1), a pozostałe pozwane jedynie za ten weksel poręczyły, w umowie pożyczki brak jest też wzmianki o zabezpieczeniu wekslowym roszczenia. Ponadto, pozwani poddali w wątpliwość kwestię indosów na wekslu, jak też podnieśli, iż pozwana A. R. (1) podpisała się na wekslu z grzeczności, poproszona o to przez ojca, z racji swojego młodego wieku nie zdając sobie sprawy z konsekwencji takiego działania.

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2016 r. Sygn. akt I C 941/16 Sąd Okręgowy w Krakowie utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym dnia 3 lutego 2016r., sygn. INc 658/15 częściowo w zakresie zapłaty przez pozwanych J. R. (1), D. R. i A. R. solidarnie na rzecz powoda W. M. kwoty 393.250,16 zł z ustawowymi odsetkami

liczonymi od dnia 25 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz w zakresie zapłaty kwoty 12.306,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt I), w pozostałej części uchylił ten nakaz zapłaty i w tym zakresie oddalił powództwo (pkt II).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

Powód W. M. i pozwany J. R. (1) – pozostawali od wielu lat w relacjach koleżeńskich, wyjeżdżali razem na wakacje, uczestniczyli w spotkaniach towarzyskich. Obaj prowadzili działalność gospodarczą, we wrześniu 2010 r. nie prowadzili jednak żadnej wspólnej działalności gospodarczej. Powód nigdy nie handlował samochodami, ani częściami samochodowym. Prowadził on działalność gospodarczą pod firmą (...) w zakresie działalności hotelarskiej.

Pozwany J. R. (1) prowadził działalność gospodarczą pod firmą (...), pozwana D. R. – pod firmą (...), zaś pozwana A. R. (1) – pod firmą (...). Dodatkowo, pozwani J. R. (1) i A. R. (1) prowadzili wspólnie działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą (...) s.c. J. R., A. R.. Pozwani zajmowali się szeroko pojętą działalnością związaną ze sprzedażą części samochodowych oraz samochodów.

Powód w latach 2009 i 2010 kilkakrotnie udzielał pozwanemu pożyczek na różne kwoty (250.000 zł, 150.000 zł), które następnie pozwany oddawał. Pożyczki zaciągane były przez pozwanego na ratowanie budżetu domowego, bądź firmowego. Wobec problemów finansowych pozwanego, aby się zabezpieczyć, powód zdecydował o zawarciu z pozwanym oraz jego żoną i córką umowy pożyczki, w której jako kwotę pożyczki wpisana została aktualna na dzień umowy wysokość zobowiązań pozwanego wobec powoda. Suma zobowiązań pozwanego wobec powoda wynosiła na 21 wrzesień 2010 r., tj. na dzień zawarcia umowy pożyczki, kwotę 330.000 zł i taka kwota została, za zgodą obu stron, wpisana do umowy pożyczki, w której jako pożyczkobiorcy występowali pozwani J. R. (1), D. R. i A. R. (1).

Jednocześnie, na zabezpieczenie wynikającego z umowy pożyczki roszczenia, pozwany wręczył wystawiony przez siebie powodowi weksel in blanco, za który poręczyły pozwane D. R. i A. R. (1). Weksel ten był dodatkowym zabezpieczeniem, obok zabezpieczenia w postaci zastawu na częściach samochodowych, prowadzanych przez pozwanego w ramach działalności gospodarczej. Weksel ten zabezpieczać miał kwotę ruchomą pożyczki, był pewnym podsumowaniem należności.

Powód przekazał weksel w drodze indosu na rzecz M. S. (1), nie chcąc, ze względów osobistych, dochodzić kwoty z weksla bezpośrednio od pozwanych. Indosant przeniósł jednak z powrotem weksel na powoda w sierpniu 2014 r. wobec braku czasu i konieczności wyjazdu do R..

Pozwani zostali wezwani do wykupu weksla w dniu 14 maja 2012 r. oraz ostatecznie – w dniu 17 grudnia 2015 r. Pozwani nie dokonali wykupu weksla.

Pozwani między 2010 a 2011 r. zwrócili powodowi część zadłużenia, kilkakrotnie przelewami na jego konto bankowe, w łącznej wysokości 5.800 zł. Pieniądze te wpłacane były przez J. R. (1), D. R., jak i A. R.. Wpłaty te nie były opisywane jako zwrot pożyczki.

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy odwołał się do art. 104 w zw. z art. 28 zd. 2 ustawy Prawo wekslowe, jako kształtującego odpowiedzialność J. R. (1) oraz art. 32 i 103 prawa wekslowego stanowiących podstawę odpowiedzialności D. R. i A. R. jako poręczycielek wekslowych. Sąd wskazała, że weksel, na podstawie którego powód dochodził swojego roszczenia, jak i zabezpieczana przez niego umowa pożyczki, zostały podpisane przez pozwanych J., D. i A. R., co kreuje ich solidarne zobowiązanie. Weksel został wystawiony in blanco i miał zabezpieczać spłatę pożyczki. Pozwani mogli więc powoływać względem remitenta zarzuty ze stosunku podstawowego, jednak swych twierdzeń o innym stosunku niż pożyczka czy też twierdzeń o spłacie nie wykazali. Za nieuzasadniony Sąd uznał także zarzut przedawnienia roszczenia z umowy pożyczki. Zwrot pożyczonej pozwanym kwoty nastąpić miał, zgodnie z treścią umowy, do dnia 31 sierpnia 2011 r. Umowa ta nie była jednak, wbrew twierdzeniom podnoszonym przez pozwanych, zawarta w ramach prowadzonych przez obie strony działalności gospodarczych, wynikała bowiem z łączących strony relacji koleżeńskich. W umowie pożyczki strony oznaczone są jako osoby prywatne i brak w niej jakiegokolwiek nawiązania do prowadzonych działalności gospodarczych, co wskazuje na wolę zawarcia umowy

pożyczki jako osoby prywatne, nie zaś jako przedsiębiorcy. Potwierdza to również fakt, iż inna z zawieranych między stronami umów – umowa wynajmu – dzierżawy samochodu – zawiera oznaczenia stron jako przedsiębiorców, co wskazuje, iż była ona zawierana w ramach prowadzonych działalności gospodarczych. Do roszczenia tego nie miał więc zastosowania przewidziany w art. 118 k.c. skrócony 3-letni termin przedawnienia, co sprawia, iż w dacie wniesienia pozwu – 31 grudnia 2015 r. roszczenie to nie było przedawnione. Weksel został prawidłowo wypełniony. Również roszczenie wynikające z samego weksla nie uległo przedawnieniu – termin przedawnienia roszczeń z weksla wynosi bowiem 3 lata od dnia płatności weksla (art. 70 ustawy Prawo wekslowe), termin zaś płatności oznaczony został w wekslu na dzień 31 grudnia 2012 r., zaś pozew został wniesiony osobiście w dniu 31 grudnia 2015r.

Wpisana na umowie pożyczki kwota stanowiła łączną wysokość zobowiązań pozwanych wobec powoda na dzień sporządzania umowy, a wynikała z przekazywanych kilkakrotnie pozwanemu kwot przeznaczonych na bieżącą pomoc finansową, zarówno w prowadzonej działalności, jak i na potrzeby własne i rodziny. Zawarcie tej umowy stanowiło więc uregulowane w art. 506 k.c. odnowienie, kreujące zobowiązanie pozwanych z nowej podstawy prawnej. Do długu tego przystąpiły pozwane D. R. i A. R. (1), z jednej strony jako strony umowy pożyczki, jak i poręczycielki wekslowe.

W chwili skierowania do pozwanych wezwania do wykupienia weksla, wierzycielem wekslowym pozostawał powód, na co wskazuje data dokonania ostatniego indosu, był on więc uprawniony do wniesienia pozwu w niniejszej sprawie. Irrelevantna pozostaje też kwestia podwójnego wezwania do wykupu weksla. Pierwsze skierowane do dłużników wezwanie nie wywarło skutku, wobec czego powód przed wszczęciem procesu wystosował kolejne, ostateczne już wezwanie o zapłatę kwoty zgodnej z kwotą wpisaną na wekslu.

Nie znajdowały potwierdzenia w materiale dowodowym również twierdzenia pozwanych, iż rzeczywista kwota pożyczki wynosiła 150.000 zł, pozostała zaś część sumy wpisanej w umowie – 180.000 zł – miała być im przekazana poprzez sprowadzenie przez powoda 10 samochodów osobowych o takiej wartości, co jednak nigdy nie nastąpiło. Brak jest – poza twierdzeniami pozwanych w tym zakresie – jakichkolwiek dowodów, iż właśnie w ten sposób strony planowały się rozliczyć z wpisanej w umowie pożyczki kwoty 330.000 zł. To na pozwanych spoczywał w tym względzie ciężar dowodzenia, któremu to ciężarowi – w ocenie Sądu – nie sprościli. Zdaniem Sądu Okręgowego nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut podpisania się pozwanej A. R. z grzeczności, zarówno na umowie pożyczki, jak i na wekslu jako poręczyciel. Pozwana, mimo młodego wieku, prowadziła już na własny rachunek działalność gospodarczą, co uzasadnia przyjęcie, iż posiadała ona choćby podstawową wiedzę na temat konsekwencji złożenia podpisu, zarówno pod umową, jak i w charakterze poręczyciela na blankiecie wekslowym, co wykreowało jej zobowiązanie.

Wobec niewywiązania się przez pozwanych ze spłaty pożyczki w całości, powód był uprawniony do uzupełnienia w dniu 11 maja 2012 r. wręzonego mu weksla in blanco na sumę zadłużenia oraz dochodzenia w ten sposób swoich roszczeń, po uprzednim wezwaniu pozwanych do wykupu weksla.

Za zasadny natomiast Sąd Okręgowy uznał zarzut pozwanych, iż powód w sposób nieprawidłowy wyliczył należne mu od kwoty głównej odsetki, naruszając tym samym ustanowiony w art. 482 § 1 k.c. zakaz anatocyzmu. Powód nie był uprawniony do naliczania odsetek za czas trwania umowy – stoi to w sprzeczności z treścią umowy, w której wskazano na oprocentowanie kwoty pożyczki. Wobec niewskazania stopy oprocentowania pożyczonej kwoty, powodowi należały się odsetki ustawowe od dnia 1 września 2010 r. (data zawarcia umowy pożyczki) do dnia 11 maja 2012 r. Powód nie mógł doliczyć do kwoty należności głównej skapitalizowanych odsetek i od tej kwoty naliczać odsetki ustawowe, sprzeciwia się temu bowiem treść art. 482 § 1 k.c., wskazującego, iż taki zabieg dopuszczalny jest dopiero od chwili wniesienia powództwa. Pozwani spłacili kwotę 5.800 zł. Wobec powyższego, pomniejszeniu o spłaconą przez pozwanych kwotę uległa należność główna – co dało kwotę 324.200 zł, jak też kwota odsetek ustawowych od tej należności – wobec nieprawidłowego ich wyliczenia przez powoda. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji uchylił nakaz zapłaty i oddalił powództwo. W pozostałej części tj. w zakresie pozostałej kwoty należności głównej wraz z odsetkami oraz należności zasądzonej na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów procesu, nakaz zapłaty Sąd, mając na uwadze treść art. 496 k.p.c., utrzymał w mocy. Odsetki należne od kwoty 324.200 zł za okres od 21 września 2010 r. do dnia 11 maja 2012 r. wyniosły 69.050,16 zł i taka kwota została doliczona do należności głównej, dając łącznie

393.250,16 zł. Od tej kwoty, zgodnie z regulacją art. 481 § 1 k.c., należą się powodowi odsetki ustawowe od dnia sprecyzowania żądania pozwu, tj. 25 stycznia 2016 r.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w utrzymanym w mocy nakazie Sąd powołał art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od tego wyroku wnieśli pozwani zaskarżając orzeczenie w całości. Zarzucili:

1. Naruszenie przepisów prawa procesowego a to:

- art. 233 §1 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż pożyczka zawarta przez strony nie była zawarta :: związku z prowadzoną przez strony działalnością gospodarczą, pomimo iż . wszystkie strony umowy (zarówno pożyczkodawcą jak i wszyscy pożyczkobiorcy) prowadziły w chwili zawarcia umowy działalność gospodarczą,

- pożyczkodawca zawodowo trudnił się udzielaniem pożyczek oraz windykacją na co wskazuje Nr (...) (...) określony w przedmiocie działalności jego firmy (...)(...). (...). Podklasa ta obejmuje bowiem działalność związaną z usługami finansowymi dotyczącymi przede wszystkim udzielania kredytów przez instytucje nie objęte pośrednictwem pieniężnym, pożyczki pieniężne poza systemem bankowym, udzielanie kredytów konsumpcyjnych i pożyczek pod zastaw, ponadto w protokole ze spotkania z dnia 30 października.2011 r. strony wspólnie ustaliły zasady postępowania po tym jak pożyczka nie została spłacona i posługują się zwrotami „faktury kosztowe”, „prąd refakturowany”, „firma (...)”, „firma”, „notarialne pełnomocnictwo dla firmy”, „500 zł netto” wyraźnie i jednoznacznie zarezerwowanymi dla stosunków gospodarczych . Zdaniem skarżących treść protokołu potwierdza, że strony zawiązały spółkę cywilną i strony zeznawały też, że były w stałych stosunkach gospodarczych,

- art. 233 k.p.c. poprzez nie odniesienie się zupełnie do zeznań świadka M. S. (2), osoby trzeciej niezaangażowanej w spór który zeznał wyraźnie że weksel w S. 2015 roku nie był wypełniony a więc został wypełniony po upływie terminu przedawnienia dla roszczenia;

2.Naruszenie przepisów prawa materialnego a to:

- art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nie przyjęcia dla roszczenia związanego z działalnością gospodarczą terminu trzyletniego przedawnienia

- art. 117 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia stosunku podstawowego (umowy pożyczki) podnoszonego przez pozwanych,

- art. 10 ustawy prawo wekslowe poprzez jego niezastosowanie i nieprzyjęcie, że zobowiązanie wekslowe nie istnieje

Pozwani wnieśli o zmianę wyroku i uchylenie nakazu zapłaty z dnia 3 lutego 2016 roku w całości, oraz o oddalenie powództwa w całości, a także o zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego w zakresie okoliczności podpisania weksla przez pozwanych , indosowania a także w zakresie wysokości częściowej spłaty pożyczki.

Nadto uzupełniając postępowanie dowodowe o ponowne przesłuchanie powoda po odebraniu przyrzeczenia Sąd drugiej instancji ustalił , że powód W. M. prowadził działalność gospodarczą od 2010 roku. W ewidencji działalności gospodarczej jako przedmiot działalności jego firmy wskazano kody (...) przyporządkowane do usług finansowych dotyczącymi przede wszystkim udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych poza systemem bankowym, udzielanie kredytów konsumpcyjnych i pożyczek pod zastaw.

Powód faktycznie w przeszłości wykonywał tego typu działalność. Był jednym z pierwszych osób w Polsce, które udzielały tzw. „chwilówek”. W ramach działalności gospodarczej udzielał stale pożyczek krótkoterminowych do 1000 zł. Interes ten nie funkcjonował tak jak powód zakładał. W zamierzeniu miały być to pożyczki dla osób bogatszych co jednak się nie sprawdziło. Powód udzielił także pozwanemu kilka pożyczek w różnych kwotach m.in. 50000 zł, 20000zł zakładając zysk z tych czynności. Uznawał, że pozwany J. R. (1) będzie zwracał pieniądze uzyskane z działalności gospodarczej prowadzonej przez pozwanego. Pozwany wystawił na zabezpieczenie tych pożyczek weksel podpisany tylko przez J. R. (1). Częściowo te pożyczki były zwracane jednak nie w całości. W związku z tym, że pozwany w 2010 r. chciał dokończyć pieniądze, dlatego obaj ustalili że powód dodatkowo wręczy pozwanemu kwotę 150000 zł a do tej kwoty doliczą zaległość z wcześniejszych zobowiązań pożyczkowych. Spowodowało to spisanie umowy z dnia 1 września 2010r. określającej wysokość pożyczki na kwotę 330000zł i wystawienie weksla in blanco. Powód spodziewał się zysku liczonego od całości kwoty wpisanej na umowie. Zysk ten miał wynikać z oprocentowania w wysokości 12,4% p.a. Powód uznawał, że zabezpieczenie jest konieczne albowiem utracił zaufanie do pozwanego jako pożyczkobiorcy. Uznawał, że skoro pozwany nie spłacał wcześniejszych pożyczek to należy udzielić dalszych licząc, że pozwany je zainwestuje a on sam uzyska oczekiwaną stopę zwrotu. Pożyczka z września 2010r. nie została w całości spłacona jednak powód jeszcze w 2011r. udzielił pozwanemu kolejnej pożyczki w wysokości 30000zł. Pieniądze miały być zainwestowane w ramach firmy prowadzonej przez pozwanym T.. Sporządzono protokół jak na k-37. Ustalenia dokonane na spotkaniu dawały powodowi wgląd jakie są ponoszone koszty w firmie pozwanego po to by mógł on oceniać jakie są zyski i ile pozwani mogą mu oddawać. Pozycja w protokole dotycząca czynszu 3000zł związana była z tym, że zabezpieczeniem spłaty miały być także środki uzyskiwane ze sprzedaży części, które magazynowane były przez pozwanego w lokalu należącym do powoda. Powód wydierżawiał lokale nie rozliczając dochodów z tego tytułu w ramach działalności gospodarczej prowadzonej pod firmą (...). Ustalono także między stronami, że będzie prowadzone wspólne konto prywatne na które miały spływać pieniądze ze sprzedaży części sprzedanych przez pozwanym na Allegro. Ostatecznie do założenia konta nie doszło. Powód ponadto posiadał samochód w leasingu, który udostępnił pozwanemu i refakturował na niego faktury za leasing. Znak (...) firmy prowadzonej przez pozwanym był zastrzeżony. Powód podejmował czynności by ten znak zarejestrować na swoją firmę. Firma (...) trudniła się sprowadzaniem samochodów i sprowadzaniem części z Niemiec. Powód był razem z pozwanym w Niemczech i pokazał pozwanemu gdzie sprzedawane są części. Wcześniej powód była tam z innym kolegą.

/dowód : protokół k-37, odpisy z (...), umowa dzierżawy samochodu k-36, zeznania W. M., protokół elektroniczny z dnia 4 grudnia 2017r. weksel k-8, umowa pożyczki k-9 wezwanie do wykupienia weksla k11-15, wezwanie do wykupienia weksla k-38/

Weksel in blanco wystawiony dla zabezpieczenia spłaty pożyczki wynikającej z wręczenia kwoty 15000zł i odnowienia dokonanego dnia 12 września 2010r. został wypełniony dopiero po sierpniu 2015r.

/dowód: zeznania W. M. protokół elektroniczny z dnia 4 grudnia 2017r, zeznania M. S. (1) (k117-118).

Zasadny jest zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie zeznań świadka M. S. (2) wskazujących jednoznacznie, że weksel w sierpniu 2015 roku nie był jeszcze wypełniony. Ostatecznie też powód przyznał w zeznaniach że w chwili kiedy doszło do powrotnego przeniesienia na niego praw wynikających z dokumentu weksel mógł nie być wypełniony. Tym samym wskazanie przez Sąd Okręgowy daty 11 maja 2012r. jako daty uzupełnienia weksla (k-275) nie było prawidłowe.

Zasadny jest także zarzut wskazujący, że pożyczka została udzielona w ramach działalności gospodarczej. Sąd Apelacyjny nie kwestionuje, że powoda i pozwanego łączyły przyjacielskie stosunki. Nie jest to jednak przeszkoda dla oceny że udzielenie pożyczki związane było z gospodarczą aktywnością powoda. Grzecznościowemu charakterowi pożyczki zaprzecza, że pożyczka z dnia 21 września 2010r. była oprocentowana. Wprawdzie w umowie nie wskazano wysokości oprocentowania jednak wezwanie do wykupu weksla świadczy, że zamiarem powoda było uzyskanie odpowiedniego zysku z oprocentowania który za rok miał wynieść łącznie 40920zł co daje stopę roczną 12,4%. Pożyczka nie była też jednorazowa lecz powód wielokrotnie udzielał wcześniej pożyczek, w tym także pozwanemu licząc na zysk. Słusznie Sąd Okręgowy uznał, że pożyczka z dnia 1 września 2010r, przy której pozwany otrzymał

jedynie 150000zł, stanowiła odnowienie w rozumieniu art. 506 k.c., jednak Sąd pierwszej instancji pominął skutek umorzenia wcześniejszych zobowiązań z innych pożyczek, co wskazuje na powtarzalność tego typu czynności, które zresztą w przeszłości były wykonywane stale na rzecz innych podmiotów zgodnie z przedmiotem działalności firmy powoda. Także kolejna pożyczka w wysokości 30000zł nie mogła nastąpić jak twierdził powód w zeznaniach na długo po terminie zwrotu pożyczki z września 2010r., skoro W. M. łączył tę kolejną pożyczkę z protokołem znajdującym się na k- 37. Termin zaś 30 listopada 2011r. wskazany w tym protokole jako daty realizacji zobowiązań powoda dotyczących 10 samochodów oznacza, że protokół musiał on zostać spisany wcześniej co potwierdza też data 30 października 2011r. zamieszczona na tym dokumencie. Oznacza to, że kolejna pożyczka musiała być udzielona na jesieni 2011r. Treść tego protokołu obejmuje słownictwo charakterystyczne dla podmiotów występujących w profesjonalnym obrocie. Wezwanie do wykonania zobowiązania jednoznacznie wskazuje, że powód oczekiwał niemałego zysku z udzielenia pożyczki w postaci odsetek za okres od dnia 1 września 2010r. do dnia 31 sierpnia 2011r. w kwocie 40920zł (k-11). Zeznania pozwanych, że pożyczka ma być nieoprocentowana stoją w rażącej sprzeczności z podpisanym przez pozwanych oświadczeniem stanowiącym upoważnienie do sprzedaży przedmiotu zastawu (k-19/3), z którego wynika jednoznacznie, że możliwość dysponowania przedmiotem zastawu nastąpi w przypadku niezwrócenia pożyczki wraz z odsetkami. Uwiarygadnia to zeznania powoda w części w jakiej wskazywał, że liczył na zysk. Także sposób dążenia powoda do szerokiego zabezpieczenia wskazuje na działanie profesjonalisty w obrocie, które miało charakter pośredniego doinwestowania firmy pozwanych poprzez pożyczki, udostępnienie lokali i poddierżawę wyleasingowanego samochodu z jednoczesnym zabezpieczeniem interesu majątkowego powoda poprzez zastaw na częściach i kontrolę przepływu pieniędzy i wielkości sprzedaży w firmie (...). Powód zapewniał też sobie dodatkowe przychody z dzierżawy pomieszczeń na części, oraz refakturowanie czynszu leasingowego. Na profesjonalne współdziałanie powoda z pozwanymi, prowadzącymi działalność gospodarczą pod firma (...) wskazuje także okoliczność podjęcia czynności rejestracji znaku firmy (...) na firmę powoda a także udział powoda w wyjeździe do Niemiec celem wskazania miejsc zakupu części. Powyższe pozwala na wniosek, że działanie powoda było podporządkowane regułom opłacalności i było funkcjonalnie związane z działaniem jego firmy, co wyklucza przyjęcie, że powód w sposób okazjonalny, grzecznościowy udzielił pozwanym pożyczki jak też nie potwierdza twierdzeń powoda, że nie miał nic wspólnego z działalnością gospodarczą pozwanych, jak próbował przedstawiać w zeznaniach złożonych przed Sądem Okręgowym.

Działalność gospodarczą wyróżnia profesjonalny, stały charakter, podporządkowanie regułom opłacalności i zysku, powtarzalność działań i uczestnictwo w obrocie gospodarczym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia z dnia 24 maja 2012 r. II CSK 544/11 LEX nr 1212807). Powód niewątpliwie udzielał pożyczek cyklicznie, dokonując tych czynności liczył (jak sam zeznał) na zysk, co zresztą także wynika z wezwania do wykupu weksła, a czynności powoda miały charakter profesjonalny. Powód jest też przedsiębiorcą, w którego przedmiot działalności wchodzi także świadczenie usług finansowych, w tym udzielanie pożyczek poza systemem bankowym.

Zasadny jest więc zarzut strony pozwanej naruszenia art. 118 k.c. skoro w tym przypadku roszczenie z tytułu pożyczki przedawniało się w terminie trzyletnim, gdyż zgodnie z tym przepisem, termin przedawnienia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata.

Utrwalone jest w orzecznictwie stanowisko, że uzupełnienie weksła in blanco następuje zgodnie z upoważnieniem osoby na nim podpisanej wówczas, gdy do tego uzupełnienia dochodzi przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Treścią bowiem upoważnienia do uzupełnienia weksła in blanco jest objęte jedynie uzupełnienie weksła przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2012 r., IV CSK 199/12, i z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC-ZD 2015, nr 4, poz. 64 dnia 18 maja 2017 r. I CSK 556/16 Legalis Numer 1650916).

Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 k.c. rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne. Wymagalność pożyczki i odsetek kapitałowych nastąpiła w dacie 31 sierpnia 2011r. co oznacza, że wypełnienie weksła niepełnego po sierpniu 2015r. nastąpiło po upływie terminu przedawnienia. Nie zostały wykazane żadne czynności wskazujące na przerwanie biegu terminu roszczenia. Pozwani wykazali, że weksel in blanco wypełniono po dacie przedawnienia roszczenia a więc

w sposób sprzeczny z upoważnieniem towarzyszącym wystawieniu weksla in blanco, wręczanego i poręczonego dla zabezpieczenia spłaty pożyczki i odsetek. Słusznie Sąd Okręgowy uznawał, że pozwani mogli powoływać się na zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego albowiem spór toczy się pomiędzy wystawcą (poręczycielami) a remitentem (art. 10 i art. 17 prawa wekslowego a contrario). Wobec wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym zobowiązanie wekslowe nie powstało a przedawnienie roszczenia z zaciągniętej pożyczki pozwala pozwanym uchylić się na podstawie art. 117§2 k.c. od zaspokojenia roszczenia powoda mimo istnienia zobowiązania umownego. Dłużnik powołując się na zarzut przedawnienia realizuje swoje uprawnienia a to właśnie działanie powoda, który poświadczał nieprawdę wskazując termin wypełnienia weksla na dzień 11 maja 2012r. należało ocenić negatywnie w świetle zasad współzycia społecznego. W konsekwencji należy przyjąć zasadność apelacji. Wobec powyższego Sąd Apelacyjny zmienił na podstawie art. 386§1 k.p.c. w zw. z art. 496 k.p.c. i uchylając nakaz oddalił powództwo wobec skuteczności zarzutu przedawnienia. Na powodzie jako przegrywającym spoczywał na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. obowiązek zwrotu pozwanym kosztów postępowania. Sąd orzekł więc w tym przedmiocie przy zastosowaniu § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu(Dz. U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.). Jednocześnie na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. orzeczono o ściągnięciu od powoda na rzecz Skarbu Państwa opłaty od zarzutów, od których pozwani byli zwolnieni. O kosztach za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. w zw. § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015r. poz.1800 ze zm.) a w zakresie ściągnięcia opłaty od apelacji od której pozwani byli zwolnieni przy zastosowaniu powołanego wyżej art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

SSA Barbara Górczanowska SSA Teresa Rak SSA Sławomir Jamróg